

Scandinavian College of NeuroPsychopharmacology

Task force for clinical assessments (Udvalg for kliniske undersøkelser).

Graderingsskala for bivirkning av legemidler (UKU bivirkningsskala, legevurdert)

[Lingjærde O, Ahlfors UG, Bech P, Dencker SJ, Elgen K. The UKU side effect rating scale: A new comprehensive rating scale for psychotropic drugs and a cross-sectional study of side effects in neuroleptic-treated patients. Acta Psychiatr Scand 1987; 76 [Suppl. 334]: 1-100]

Skåringsveiledning

1 PSYKISKE BIVIRKNINGER

1.1 Svekket konsentrasjonsevne

Omfatter forstyrrelser i evnen til å konsentrere seg, samle tankene og vedlikeholde oppmerksomheten

1.2 Asteni, tretthet, øket tretthet

Omfatter pasientens opplevelse av tretthet og manglende utholdenhet. Vurderingen baseres på det pasienten selv forteller.

1.3 Søvnighet – sedasjon

Omhandler nedsatt evne til å holde seg våken på dagtid. Vurderingen baserer seg på kliniske tegn ved intervjuet.

1.4 Svekket hukommelse

Omfatter nedsatt hukommelse og skal forsøkes vurdert uavhengig av eventuelle konsentrasjonsproblemer.

1.5 Depresjon

Dekker så vel verbal som nonverbal manifestasjon av pasientens opplevelse av tristhet, nedtrykthet, motløshet, håpløshet, hjelpeløshet, eventuelt med selvmordstanker.

1.6 Anspenhet / indre uro

Omfatter manglende evne til å slappe av, indre nervøs uro. Dette leddet skal vurderes på grunnlag av pasientens opplevelse og skal skilles fra akathisi (ledd 2.6).

1.7 Økt søvnlengde

Omfatter øket lengde av søvn. Lengden vurderes på grunnlag av gjennomsnittet av søvnens varighet de tre foregående netter. Vurderingen skal skje i forhold til hva som er pasientens normale søvnlengde når han/hun ikke er psykisk syk.

1.8 Minsket søvnlengde

Omhandler nedsatt lengde av søvnen. Lengden vurderes på grunnlag av gjennomsnittet av søvnens varighet de tre foregående netter. Vurderingen skal skje i forhold til hva som er pasientens normale søvnlengde når han/hun ikke er psykisk syk.

1.9 Økt drømmeaktivitet

Vurderes uavhengig av drømmens innhold og baserer seg på gjennomsnittet av de tre foregående netters søvn i forhold til hva som er vanlig drømmeaktivitet for pasienten.

1.10 Emosjonell indifferens

Med dette menes demping av det følelsesmessige engasjement som kan føre til en apatisk holdning til omgivelsene. Redusert følsomhet (sårbarhet, evne til å reagere med følelser, bli beveget) i forhold til hva som er vanlig for pasienten inngår også i dette leddet.

2 NEVROLOGISKE BIVIRKNINGER

2.1 Dystoni

Akutte former for dystoni i form av toniske kramper lokalisert til én eller flere muskelgrupper, i sær i ansikt og/eller hals. Vurderingen skal bygge på status gjennom de siste tre døgn forut for undersøkelsen.

2.2. Rigiditet

Omfatter en øket muskeltonus av mer jevn og generell natur. Registreres ved en ensartet, sei motstand mot passive bevegelser i leddenes utslagsretning. Det legges særlig vekt på forholdene i albueleddet.

2.3 Hypokinesi / akinesi

Herved forstås langsomme bevegelser (bradykinesi), for eksempel redusert ansiktsmimikk, nedsatt armsving, kortere skrittlengde, eventuelt førende til stopp av all bevegelse (akinesi).

2.4 Hyperkinesi

Herved forstås ufrivillige bevegelser som oftest rammer områder omkring munnen i form av det såkalte bucco-linguo-mastikatoriske syndrom, men også ofte er lokalisert til fingre og underekstremiteter, sjeldnere til trunkal- eller respirasjonsmuskulatur.

2.5 Tremor

Alle former for skjelving omfattes av dette leddet.

2.6 Motorisk atkathisi

Herved forstås opplevelse av uro i muskulaturen, især ekstremitetene, i den grad at pasienten har vanskelig for å holde seg i ro. Vurderingen av dette leddet skal basere seg på observerbare kliniske tegn under intervjuet.

2.7 Epileptiske krampeanfall

Kun GTK-anfall (generaliserte klonisk-toniske anfall; "grand mal" anfall) registreres her.

2.8 Parestesier

Med dette forstås prikkende, stikkende, krypende eller brennende fornemmelser i huden.

3 AUTONOME BIVIRKNINGER

3.1 Akkomodasjonsforstyrrelser

Vanskeligheter med å se tydelig eller skarpt på nært hold (med eller uten briller) hos pasienter som ser godt på lang avstand. Hvis pasienten har bifokale briller / lesebriller skal tilstanden vurderes når pasienten ser gjennom den del av brillene som er beregnet for avstand / ikke bruker lesebriller.

3.2 Øket spyttsekresjon

Øket spyttsekresjon når denne ikke stimuleres.

3.3 Nedsatt spyttsekresjon (munntørrhet)

Med dette forstås munntørrhet på grunn av manglende spyttsekresjon. Det kan medføre øket inntak av væske, men må skilles fra tørst.

3.4 Kvalme / oppkast

Skal registreres på grunnlag av de 3 siste døgn.

3.5 Diaré

Har oftere avføring (må gå oftere på do) og/ eller avføringen har løsere konsistens enn vanlig

3.6 Obstipasjon

Har sjeldnere avføring, eventuelt forstoppelse og / eller avføringen har hardere konsistens enn vanlig.

3.7 Vannlatingsbesvær

Opplevelse av at det er vanskelig å initiere vannlating og at vannlating er vanskelig på grunn av (fysisk) motstand. Det er svakere stråle og / eller forlenget miksjonstid. (Sosial angst med vannlatingsbesvær kun hvis andre er til stede kodes ikke her). Skal vurderes på grunnlag av de tre siste døgn.

3.8 Polyuri / polydipsi

Øket urinproduksjon som medfører hyppigere vannlating og større urinmengder ved hver miksjon, sekundært øket inntakt av væske.

3.9 Ortostatisk svimmelhet

Svakhetsfornemmelse, opplevelse av at det svartner for øynene og øresus, som kan utvikle seg til besvimelse ved overgang fra liggende eller sittende til stående stilling.

3.10 Palpitasjoner, takykardi

Hjertebank, opplevelse av at hjertet slår hurtig, kraftig og / eller uregelmessig

3.11 Øket svettetendens

Lokalisert til hele kroppen; ikke bare til håndflater eller fotsåler.

4 ANDRE BIVIRKNINGER

4.1 Hudutslett

På skåringsarket markeres fra a) til e) type utslett (meslingelignende, flekkete, vablete, psoriasislignende, ikke klassifiserbart).

4.2 Kløe

4.3 Lysoverfølsomhet

Omfatter øket følsomhet for sollys

4.4 Økt pigmentering

Her menes øket pigmentering i huden av brun eller annen farge, ofte lokalisert til lyseksponerte hudpartier.

4.5 Vektøkning

Graderingen skal basere seg på endring i løpet av den siste måneden

4.6 Vekttap

Graderingen skal basere seg på endring i løpet av den siste måneden

4.7 Menstruasjonsblødningsforstyrrelse: menoragi / metrorragi

Graderingen skal basere seg på status de siste tre måneder

4.7 a unormalt kraftig og/eller langvarig menstruasjonsblødning (menoragi)

4.7 b menstruasjonsblødninger som kommer helt uregelmessig, uten noe mønster (metrorrhagi, metrorragi)

4.8 Menstruasjonsblødningsforstyrrelse: amenorrhoe